

DUTCH TRANSFORMATION FORUM

Verslag Dutch Transformation Forum 5 oktober 2022 | Den Haag

Geopolitiek heeft een plek verworven in de bestuurskamer

Geopolitiek en de impact ervan op zaken als energie, grondstoffen en cyberveiligheid is in bestuurskamers hoog op de agenda gekomen. Dat bleek tijdens het Dutch Transformation Forum van 5 oktober, gehouden in het Haagse Vredespaleis, mede mogelijk gemaakt door de partners KPMG, BCG, IBM, ING, Nationale-Nederlanden, Spencer Stuart en Stibbe, en gehost door UNICEF Nederland.

Het thema van deze editie, de verschuivende wereldorde en de economische en maatschappelijke gevolgen daarvan, bleek sterk te leven bij de circa 125 topbestuurders en deelnemers van de NextGen.

Belang van samenwerking

De Vlaamse historicus en politicoloog Jonathan Holslag zei dat geopolitiek nooit weg is geweest, maar dat we het onderwerp genegeerd hebben en daar nu de prijs voor betalen. In de multilaterale wereld moeten we ons opnieuw zien te verhouden tot de andere machtsblokken. Niet door te ontkoppelen, maar vanuit een sterkere technologische en economische basis. Regeringen moeten eerst het vertrouwen en de steun van de eigen bevolking terugwinnen voordat ze extern het vingertje heffen.

Het buitenlandbeleid van de Europese Unie moet 'een snuffje minder arrogant en naïef', vond Jaap de Hoop Scheffer, voormalig secretaris-generaal van de NAVO en nu minister van staat. Sinds de Cubacrisis van 1962 is de wereld volgens hem niet dichterbij een kernoorlog geweest dan nu. Maar gelukkig zijn de NAVO en de Europese Unie eensgezind. De kernvraag is volgens de Hoop Scheffer hoe weerbaar onze democratieën zijn, en of dat zo blijft als de gasvoorraden opraken.

Het DTF benadrukte het belang van samenwerking. De huidige polarisatie en het hameren op belangentegenstellingen moeten doorbroken worden; in plaats daarvan is dialoog en aandacht voor elkaar nodig. Suzanne Laszlo, directeur van UNICEF Nederland, riep op tot een 'coalition of the willing'. Ze verwees naar de geschiedenis van het fraaie gebouw waar het forum plaatsvond: 26 landen kwamen in 1899 bijeen om het over ontwapening te hebben.

Ze besloten toen tot het instellen van een Permanent Hof van Arbitrage en de bouw van het Vredespaleis. Dat herbergt nu ook het Internationaal Gerechtshof van de Verenigde Naties en zet zich in voor de duurzame-ontwikkelingsdoelen van de VN, met een speciale focus op nummer 16, vrede en gerechtigheid. Alexander Stubb, voormalig premier van Finland en nu verbonden aan de School of Transnational Governance van het European University Institute, zei dat crises het voordeel hebben dat ze verbinden. ‘De Brexit, Covid-19 en de oorlog in Oekraïne hebben dat allemaal aangetoond.’

Bereidheid om daden te stellen

De aanwezige leiders zagen het deels als een persoonlijke opdracht om te reageren op de verschuivende wereldorde. Stephanie Hottenhuis, voorzitter van de raad van bestuur van KPMG, zei het zo: ‘Het gaat om moreel leiderschap. Sta ik aan de goede kant van de geschiedenis? En tegelijkertijd: wat is de goede kant? Je moet je als leider afvragen wat je zelf kunt doen. Moet je bijvoorbeeld meer samenwerken?’

Ze benadrukte dat de crisis ook kansen biedt. Zo vergroot die de noodzaak van technologische vernieuwing, cyberveiligheid en autonomie op het gebied van voedsel en energie. Het bedrijfsleven moet daar voortvarend mee aan de slag.

Opvallend tijdens DTF was de grote bereidheid om daden te stellen in plaats van alleen te praten. Zo weerklonken er oproepen om geld in te zamelen voor mensen die de hoge energierekeningen niet meer kunnen betalen, vrijwilligerswerk te doen en Den Haag te vragen de vermogensbelasting te verhogen.

Tijdens de paneldiscussie was er veel aandacht voor de effecten op onze energievoorziening. In de EU kwam een derde deel van het gas uit Rusland; daar zijn nu alternatieven voor nodig. Op de korte termijn is het logische antwoord dat we energie besparen, gas van elders halen en op LNG overschakelen, zei As Tempelman, CEO van Eneco. Maar op termijn is duurzame energie de enige oplossing. Het probleem zit daarbij niet in de plannen maar in de uitvoering. Een windmolenpark op zee bouwen kost twee jaar, maar er is zes jaar aan procedures voor nodig. Dat moet sneller. In deze crisistijd zullen we eraan moeten wennen dat het publieke belang meer gewicht krijgt dan het individuele belang.

Eneco krijgt dagelijks vele telefoontjes van klanten die hun rekening niet meer kunnen betalen. Het bedrijf zoekt samen met schuldhulpverleners naar oplossingen, maar merkt dat het niet altijd meevalt om de juiste hulp op de juiste plek te krijgen. Het bewijst eens te meer dat het in Nederland niet ontbreekt aan goede wil maar aan een adequate uitvoering, stelde Suzanne Laszlo.

Klare taal spreken

Het forum was het erover eens dat er meer plek moet worden ingeruimd voor de volgende generatie. Die gaat immers de gevolgen ondervinden van de beslissingen die we nu nemen. Suzanne Laszlo riep op om jongeren meer te betrekken bij het maken van beleid. 'Ze willen graag participeren en hebben goede ideeën.' Hans Vijlbrief, staatssecretaris van Mijnbouw op het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, viel haar bij: 'Ik zou graag meer jongeren in het parlement en het landsbestuur zien.'

Volgens Vijlbrief leed het Westen na de val van de Muur aan hoogmoed en nam het een verkeerde afslag. De liberale democratie veronachtzaamde het belang van inclusiviteit en gelijkheid. De huidige polarisatie en de opkomst van autoritaire leiders zijn er het gevolg van. Vijlbrief zag het tegengaan van de ongelijkheid als de belangrijkste opdracht van het moment. Daarvoor is vooral meer geld voor het publieke onderwijs nodig. De kloof in de samenleving is namelijk grotendeels een opleidingskloof.

‘Er is een nieuwe aristocratie ontstaan in Nederland, gebaseerd op opleidingsniveau, en net als de oude aristocratie heeft die een erfelijk karakter.’

Uitdagingen aanpakken en klare taal spreken zijn de andere remedies volgens Vijlbrief. Hij vertelde hoe hij zelf actievoerders toespreekt in zaaltjes in Groningen en huilende gedupeerden van de aardbevingen aanhoort. Vijlbrief kantte zich tegen hernieuwde gaswinning, ‘tenzij er iets gebeurt dat nog onveiliger is, bijvoorbeeld dat mensen in Nederland doodvriezen’.

Stage lopen bij een jonge leider

De wereld is toe aan een herordening, zo besloot DenkWerk-oprichter Frans Blom het forum. Veel instituten zijn nog op westerse leest geschoeid, terwijl het economische gewicht van het Westen in hoog tempo daalt. Waren we in 2010 nog goed voor driekwart van de mondiale financiering, in 2030 zal dat nog maar 30 procent zijn. We zullen macht en welvaart meer met anderen moeten delen. Er is bijvoorbeeld meer oog nodig voor de opkomst van India en Afrika. Solidariteit moet opnieuw gedefinieerd worden. Misschien is het logischer om geld naar de overstromingsslachtoffers in Pakistan te sturen dan naar de mensen in eigen land die hun energierekening niet kunnen betalen.

Verheugd constateerde Blom dat de deelnemers aan het forum een volledig vegetarische maaltijd voorgeschoteld kregen. ‘De voedseltransitie kan in vijf jaar haar beslag krijgen. Laten we daarmee beginnen, dan hebben we één van de drie transitie vast gedaan.’

Ook Blom ging in op de groeiende ongelijkheid. Als je weet wie jou opvangt als je struikelt, zit je aan de goede kant van de kloof, zei hij; weet je dat niet, dan bevind je je aan de verkeerde kant. Hij sloot af met twee calls to action: praat eens met iemand met een ander opleidingsniveau, en ga als senior stage lopen bij een jonge leider.

Take-aways

- De verschuivende wereldorde en de gevolgen ervan leven sterk bij topbestuurders en de NextGen
- Het Westen heeft geopolitiek als onderwerp genegeerd en betaalt daar nu de prijs voor
- De kernvraag is hoe weerbaar onze democratieën zijn, ook als het gas opraakt
- Het bedrijfsleven moet aan de slag met technologische vernieuwing en cyberveiligheid
- De huidige situatie vraagt om een 'coalition of the willing'
- Je moet je als leider afvragen wat je zelf kunt doen, zoals meer samenwerken
- Het is zaak de nieuwe generatie meer te betrekken bij de totstandkoming van beleid
- Op termijn is duurzame energie de oplossing voor de energiecrisis
- In crisistijd moet het publieke belang meer gewicht krijgen dan het individuele belang
- Het ontbreekt in Nederland niet aan goede plannen maar aan adequate uitvoering
- Het tegengaan van ongelijkheid is een van de belangrijkste opdrachten van het moment
- Niet-westerse instituten en landen moeten meer gewicht krijgen op het wereldtoneel

Dutch Transformation Forum in beeld

Dit verslag wordt u aangeboden namens de partners van het Dutch Transformation Forum:

KPMG

BCG

IBM

ING

Nationale-Nederlanden

Spencer Stuart

Stibbe

UNICEF Nederland

Auteur

Menno Bosma

Over Dutch Transformation Forum

Tijdens Dutch Transformation Forum buigen de deelnemers, werkzaam in het bedrijfsleven en in de publieke sector, zich over de vraag hoe Nederland zich het beste kan positioneren in een wereld die een veelomvattende transformatie doormaakt en welk leiderschap daarbij hoort. Alle deelnemers leveren in een besloten en vertrouwelijke setting een actieve bijdrage aan de verschillende themadiscussies.

Het Dutch Transformation Forum heeft als doel om een toekomstgerichte dialoog te faciliteren en bruggen te slaan tussen de verschillende stakeholders (topbeslissers uit het bedrijfsleven, de overheid, kennisinstellingen en ngo's). Tijdens het Dutch Transformation Forum wordt de gezamenlijke denkkraft van de deelnemers benut door een platform te bieden dat gericht is op het delen van visie, kennis en ervaring.

Organisatie:

TRANSFORMATION
— FORUMS —

info@transformationforums.com
www.transformationforums.com